

Probace a mediace jsou instituty neodmyslitelně spjaté s alternativními způsoby řešení trestních věcí, které jsou do trestního práva zaváděny v souvislosti s rostoucím vlivem principů restorativní spravedlnosti a které v současné době tvoří součást trestněprávních systémů všech vyspělých demokratických zemí.

Úvod této práce je proto věnován restorativní justici jakožto koncepci, která výrazně ovlivnila moderní vývoj trestního práva, objasnění jejích hlavních principů stejně jako jejímu srovnání se starší koncepcí retributivní justice a jejich vzájemnému vztahu v současnosti.

Na historický vývoj probace ve světě a její počátky u nás navazuje stručný rozbor současné právní úpravy následovaný kapitolou věnovanou organizačnímu uspořádání a fungování Probační a mediační služby České republiky.

Samostatná kapitola je věnována významu pojmu probace, jehož vysvětlení tvoří základ pro členění následujících kapitol rigorózní práce v části, která se tímto institutem zabývá. Vedle probační činnosti v rámci trestního zákona, trestního řádu a zákona o Probační a mediační službě je věnována značná pozornost zákonu o soudnictví ve věcech mládeže, jehož přijetím došlo k významnému rozšíření probačních aktivit.

Za stěžejní v této oblasti považují rozbor pojmu dohledu jako probace v užším slova smyslu a institutů s ním spojených, stejně jako charakteristiku dohledu podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže a specifík jeho výkonu nad mladistvými.

Poměrně rozsáhlá oblast probace v širším smyslu je v této rigorózní práci omezena na problematiku upravenou trestním zákonem a trestním řádem.

Druhá část práce je věnována mediaci. Vzhledem k tomu, že se na rozdíl od probace nejedná o výhradně trestněprávní institut, jsou její podstata a principy vymezeny poměrně obecným způsobem. Zvláštní pozornost je pak věnována tzv. odklonům v trestním řízení, které představují dominantní, nikoliv však výlučnou, sféru využití mediace v praxi.

Vedle trestněprávních aspektů je v této práci vyhrazen prostor též prvkům psychologie a sociální práce, které instituty probace a mediace s sebou do trestního práva přináší.

Pro srovnání se zahraniční právní úpravou byla jak pro oblast probace tak pro oblast mediace zvolena právní úprava Anglie a Walesu, a to i z důvodu, že se jedná o země, které mají v této otázce historickou tradici a v současnosti představují jeden z největších a nejvyspělejších systémů probační a mediační služby v Evropě.